

УДК 591.3:546.18.41:636.592

## ОНТОГЕНЕТИЧНІ ЗМІНИ ВМІСТУ ПРОДУКТІВ ПЕРЕКИСНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ У ТКАНИНАХ КУРЕЙ-НЕСУЧОК

*Б. Б. Лисна, к. с.-г. н., Я. М. Сірко, к. с.-г. н., В. О. Кисців, к. с.-г. н.,  
У. А. Мартинюк, к. с.-г. н., С. І. Коретчук, м. н. с.  
lysna\_b@ukr.net*

Інститут біології тварин НААН, м. Львів

Балансування раціонів для птиці за вмістом основних поживних та біологічно-активних речовин покладено в основу сучасних систем живлення. Питання щодо підвищення продуктивності птиці та покращення якості продукції птахівництва неможливо вирішити без знання перебігу фізіолого-біохімічних процесів у їх організмі та функції окремих органів та систем. Система антиоксидантного захисту (САЗ) є важливою ланкою в адаптогенезі птахів. Вона гальмує всі етапи вільнорадикальних реакцій, починаючи від їх ініціації і закінчуючи утворенням гідроперекисів та малонового діальдегіду. В умовах нормального перебігу обмінних процесів існують відповідні співвідношення активності окремих ферментів антиоксидантної системи, що забезпечують необхідну стаціонарну концентрацію кисневих радикалів та захист мембран і інших клітинних структур від пошкоджуючої дії активних форм Оксигену.

Метою наших досліджень було вивчити онтогенетичні особливості процесів перекисного окиснення ліпідів у тканинах курей-несучок та розробити способи його корекції у ранньому постнатальному періоді їх розвитку.

Дослід провели на курях-несучках кросу «Хайсекс Коричневий», починаючи з добового віку. Для цього в умовах агрофірми «Беркут» Дрогобицького району Львівської області було сформовано промислове стадо курей в кількості 10 тис. гол. Вся птиця одержувала повнораціонний комбікорм, збалансований за поживними і біологічно активними речовинами. Дослід тривав п'ять місяців.

За результатами проведених досліджень встановлено, що вміст гідроперексидів ліпідів (ГП) у всіх досліджуваних тканинах курчат (тканина печінки, підшлункової залози, нирок та грудних м'язів) був найвищим в першу добу їхнього життя, що зумовлений стресом та адаптацією організму до нового середовища, а далі в процесі росту знижувався аж до 60-добового віку. Починаючи з 90-добового віку, відбувається значне зростання концентрації ГП ліпідів у тканинах підшлункової залози, грудних м'язів та нирках. Обернені зміни спостерігаються у тканинах печінки.

У тканинах печінки та грудних м'язів рівень ТБК-активних продуктів був найвищим у першу добу життя курчат, а далі знижувався до 30-добового віку. В процесі росту концентрація ТБК-активних продуктів у тканинах печінки курчат поступово зростала до 90-добового віку, що пов'язано з накопиченням у печінці неетерифікованих жирних кислот у цей період.

У тканинах нирок концентрація ТБК-активних продуктів була максимальною на 30-ту добу і поступово знижувалась до 120-добового віку. Очевидно, це зв'язано з тим, що нирки інтенсивно ростуть на 2–3-му тижні життя курей і в них посилено відбуваються процеси нефрогенезу до 1,5-місячного віку.

З огляду на отримані дані, існує необхідність корекції ліпідного живлення в процесі інтенсивного росту курчат починаючи з 30-ї до 120-ї доби, що пов'язано зі зниженням у цей період рівня загальних ліпідів та посиленням синтезу фосфоліпідів. Крім цього, в згаданий період було би бажаним введення природних антиоксидантів для корекції системи антиоксидантного захисту.